

HASTALARIN HAKLARI ÜZERİNE TEMEL BİLGİLER

KISA ÖNSÖZ	2
1. SERBEST SEÇİM HAKKI	3
2. BİLGİLENDİRİLME HAKKI	5
3. DOSYAYI İNCELEME HAKKI	6
4. MESLEK SIRRI	7
5. ÖZGÜR VE AÇIK İRADE	9
6. ZORUNLU ÖNLEMLER	11
7. REFAKAT EDİLME HAKKI	12
8. ÖNCEDEN BELİRTİLEN İSTEKLER VE TERAPÖTİK TEMSİLCİ	14
9. ORGAN VE DOKU BAĞIŞLARI	16
SORUN ÇIKTIĞINDA NE YAPMALI ? İTİRAZ YOLLARI	18
A. PROFESYONEL ÖRGÜTLERİN ARACI YETKİLİ MAKAMLARI	18
B. KANTONAL ŞİKAYET İNCELEME KOMİSYONLARI	18
YARDIM, BİLGİ VEYA DANIŞMAYA İHTİYACINIZ VAR MI ? YARDIMCI OLACAK ADRESLER	19

KISA ÖNSÖZ

Her birimiz zaman zaman sağlıkla ilgili bir kurumda bakım görmek veya bir sağlık profesyoneline danışmak zorunda kalırız. Sağlık dünyası ile hastalar arasındaki ilişkiler, hastalara birtakım haklar tanıyan kurallardan oluşur. Bu haklar henüz toplum tarafından yeterince tanınmamaktadır. Bu nedenle, Vaud Kantonu Kamu Sağlığı Hizmetleri, kamu sağlığının ve hasta haklarının daha iyi tanıtılması için kamu sağlığı yasasının revize edilmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Elinizdeki bu broşür, hastaları, kamu sağlığı ile ilgili profesyonellerle olan ilişkilerinde yasanın onlara verdiği haklar konusuna duyarlılaştırmak amacını güder. İyi bilgilendirilmiş bir hasta, durumunu daha iyi değerlendirip bu konudaki kişisel görüşünü ortaya koyabilecektir. Böylelikle kendisine teklif edilen tedaviler karşısında bilinçli olarak tavır alabilecektir. Bu yayının amacı, her iki taraf (hasta-sağlık profesyoneli) arasında saydamlığı geliştirerek terapötik ilişkinin kalitesine katkıda bulunacak karşılıklı güveni sağlamaktır.

Hastaların başlıca hakları, her birisi 3 ayrı kısımdan oluşan 9 bölüm içinde ele alınmıştır:

- Birinci kısım, okuyucuyu, istiyorsa yararlanabileceği, söz konusu kanun hastaların temel haklarını özetler;
- “Uygulama durumunda” diye adlandırılan ikinci kısım, sözkonusu kanunun iyi anlaşılmasını amaçlayan açıklamalar ve belirginlikler getirir;
- “Bilmenizden yararlı olan hususlar” diye adlandırılan üçüncü kısım, hastaların metninin ilgili madde ve maddelerinin tam içeriği hakkında bilgilendirir ve söz edilen konular ile ilgili başlıca sorularına cevap verir.

Öte yandan, bu dokümanın son sayfalarında, haklarının ihlal edildiğine kanaat getiren hastaların başvurabilecekleri itiraz yöntemleriyle ilgili bilgiler ile ek bilgi ve tavsiye almak isteyen kişilerin başvurabileceği kurumların adres listesi bulunmaktadır.

Sonuç olarak, hasta haklarının birtakım sorumluluklar getirdiğini hatırlatalım. Tedavinin etkili olması için sağlıkla ilgili profesyonelin hastanın etkin katılımına ihtiyacı vardır. Bu nedenle, hastaya düşen görev, kendisini tedavi eden kişiye hastalığı ve kendisine uygulanmış olan tedaviler hakkında elinden geldiğince doğru bilgiler vermektir. Önerilen tedaviyi kabul ettiği andan itibaren hastanın bunu uygulaması da çok önemlidir. Sonuçta, saygı ve anlayışa dayanan bir ilişki kaliteli bir terapötik ortamın gelişmesine katkıda bulunur.

Marc Diserens, Kamu Sağlık Hizmetleri Şefi
Dr. Jean Martin, kantonal hekim

1. ÖZGÜR SECİM HAKKI

Günöbirlik tedavi halinde, hastanın hangi sağlık profesyoneline müracaat etmek istediği konusunda seçim hakkı vardır. Aynı zamanda tedavi olmak istediği sağlık kurumunu seçmekte de özgürdür.

(Kamu sağlığıyla ilgili 29 Mayıs 1985 tarihli yasanın 20. maddesi gereğince)

Uygulamada durum

Hasta seçtiği sağlık profesyoneline gidebilir. Ancak profesyonel, gerektiği takdirde, hastaya faydalı olacak tedaviyi yapamayacağına kanaat getirirse veya müsait değilse, hastayı bir meslektaşına yollama kararı alabilir.

Hastanın, seçtiği kamusal amaçlı bir sağlık kurumuna kabul edilme hakkı vardır. Ancak bu kurumun boş yatağı olması ve gerekli yükümlölükleri yerine getirebilecek donanımlara sahip olması gerekir.

Hastanelerde ve kamusal amaçlı sağlık kurumlarında, hasta kurumun doktorları tarafından tedavi edilmeyi kabullenir. Arzu ederse, hasta kurum dışı ikinci bir tıbbi görüş isteme hakkına sahiptir. Ancak bu danışmanın masrafını da kendisi karşılamakla yükümlüdür.

Acil durum veya hekim tarafından uygun görülecek özel gereklilik (örneğin, kantonda yapılamayan bir tedavi) dışında, hasta yerleşik olduğu kanton hastanesinde tedavi olur.

Ancak, hastanın özgür seçim hakkının bazı durumlarda bağlı olduğu sigorta poliçe teminatlarıyla sınırlanabileceğini gözönüne almak gerekir. Hastaneye yatma durumu veya bir tedavi şeklinde tereddüt edildiğinde, sorunun sigorta kurumuna daha önceden başvurularak çözölmesi gerektiğini önemle tavsiye ederiz.

Broşürün sonunda adresi bulunan İsviçre Sigortalılar Derneği size bu konuda gerekli bilgileri verebilir.

Bilmenizde yarar olan hususlar

Sağlık kurumuyla ilgili özgür seçimi ne sınırlandırabilir ?

Sigortalıyı özgür seçim hakkının kullanımından sigorta poliçesi, yatakların dolu olması, yatılacak hastane veya EMS'lerde (tıbbi-sosyal kurumlar) uygun donanımların bulunmaması kısıtlar.

Doktorum ancak özel bir klinikte ameliyat yapıyorsa ne olabilir?

Eğer kliniğin kamuya açık bölümü bulunmuyorsa veya özel hastane masraflarını karşılayacak sigortanız yoksa masrafların bir kısmı size ait olur. Daha önceden doktorunuza veya sigorta danışmanınıza başvurmanız önemle tavsiye edilir.

Sağlığım acil bir durum veya olağanüstü tıbbi nitelikler göstermiyorsa, Vaud kantonu dışında bir hastaneyi seçersem ne olabilir?

Eğer bu tür durumları karşılayan ek sigorta poliçesine sahip değilseniz, masrafların bir kısmını siz üstlenmelisiniz. Doktor ve sigorta sandiğınıza danışarak duruma belirginlik kazandırmanız önemle tavsiye edilir.

Tıbbi-sosyal kurumu (EMS) seçebilir miyim?

Kalmak istediğiniz EMS'i özgürce seçebilir ve arzu ettiğiniz de değiştirebilirsiniz. Ancak profesyonellik alanı (geriatri veya psikogeriatri) sağlık durumunuza uygun bir kurum seçmeniz gereklidir. Öte yandan, seçeceğiniz EMS'de sizin istediğiniz bir zamanda yer olmayabileceğini bilmeniz gerekir.

Eğer EMS'de kalıyorsam doktorumu seçebilir miyim ?

Evet. Kurum dışı bir doktora muayene olabilirsiniz. Bu muayenenin ücretini bağlı bulunduğunuz temel sigortanız karşılar.

Çocuklarıma yakın olmak amacıyla Vaud kantonu dışında bir EMS'yi seçersem ne olur?

Bu, federal kanunlarla yönetilen AVS/Aİ (emeklilik sigortası/mağdur emekliliği) gelirleriniz ve de ek ödemelerinizi etkilemez. Buna karşın, EMS'de kalmak zorunda olan kişilere yardım amaçlı Vaud kantonunun LAPREHEMS yasası tarafından öngörülen yardımdan yoksun kalırsınız. Bazı durumlarda, herşeye rağmen, Vaud kantonu sosyal yardımından faydalanabilirsiniz, ancak bu yardımı geri ödeme yükümlülüğü vardır ve yardım alan kişinin ailesinin bakım masraflarına katkıda bulunmasını gerektirebilir. Seçtiğiniz EMS'in bulunduğu kantonlarda hangi yardım haklarına sahip olduğunuz konusunda bilgilmeniz gerekir.

2. BİLGİLENDİRİLME HAKKI

Hasta, sağlık durumu, yapılan incelemeler ve düşünülen tedaviler, bunların olası risk ve sonuçları, teşhis ve tedavinin maddi görünümü hakkında açık-seçik ve uygun bir şekilde bilgilendirilme hakkına sahiptir.

Arzu ederse, hasta sağlık durumu hakkında diğer bir doktordan ikinci bir görüş alabilir.

Hasta, sağlıkla ilgili bir kuruma girdiği anda, görev ve hakları ve konaklama koşulları hakkında yazılı bir şekilde bilgilendirilmelidir.

(29 Mayıs 1985 tarihli Kamu Sağlığı Yasası'nın 21. maddesi gereğince)

Uygulamada durum

Sağlık profesyoneli hastayı kendiliğinden bilgilendirmelidir. Yapılacak tedaviye bilerek razı olması bakımından bu kişi objektif ve eksiksiz olarak tüm gerekli bilgileri hastaya iletmekle yükümlüdür.

Bununla beraber iki durumda bilgilendirme sınırlı ya da eksik olabilir;

- Hasta kesin bir şekilde bilgilendirilmekten vazgeçerse: örneğin, tedavisi olmayan bir hastalığa yakalandığını bilmek istemiyorsa;
- Acil durumlarda: Bu gibi durumlarda bilgilendirme daha sonraya bırakılır.

Bilgilendirme sadece ve yalnız hastaya yöneliktir. Diğer kişilere (tedaviye katılmayan meslekdaşlar dahil) karşı sağlık profesyonelleri meslek sırrıyla yükümlüdürler.

Eğer hasta terapötik bir temsilci atamak isterse («Önceden belirtilen istekler ve terapötik temsilci» kısmına bakınız), profesyonel sağlık personeli gerekli bilgileri hastaya vermekle yükümlüdür. Burada, gerekli olduğu ölçüde mesleki gizlilik terapötik temsilciye karşı kaldırılabilir.

İkinci bir tıbbi görüş almak isteyen hasta, seçtiği bir doktora başvurabilir. Bu danışmanın getireceği masrafları temel sigorta sandığı karşılar. Hastanelerde ise, kurum dışından bir hekimin ikinci görüşünü alma hakkı vardır. Ancak, bu dış danışmanın maddi bedelinin karşılanması hastaya aittir.

Bilmenizde yarar olan hususlar

Niçin ikinci tıbbi görüş istenir ?

İkinci tıbbi görüş istenmesi hekime karşı duyulan güvensizlikle ilgili bir tutum değildir. Amaç, hastanın bilgisini artırarak uygulanmak istenen tedaviyi bu bilginin ışığında kabul edip etmemesine karar vermesine yardımcı olmaktır.

Hangi durumlarda ikinci tıbbi görüş isteyebilirim?

Hasta her zaman ikinci tıbbi görüşe başvurabilir. Hasta için acil olmayan bir ameliyat veya ağır bir tedavi öngörüldüğünde özellikle bu yönetime başvurulması salık verilir.

3. DOSYAYI İNCELEME HAKKI

Hastanın dosyasını incelemek ve içeriğini açıklamak hakkıdır.

Genelde, hasta belgelerin aslı veya kopyalarını ücretsiz olarak elde edebilir ve onları seçmiş olduğu bir sağlık profesyoneline iletebilir.

(29 Mayıs 1985 tarihli Kamu Sağlığı Yasası'nın 24. maddesi gereğince)

Uygulamada durum

Bu hak ne profesyonel kişinin kişisel kullanımı için kaleme aldığı notları, ne de meslek sırrıyla korunan diğer kişilerle ilgili bilgileri kapsar.

Ayrıca, eğer sağlık profesyoneli dosyanın incelenmesinin hasta açısından sakıncalı sonuçlar doğuracağını düşünürse, bu incelemenin kendisinin gözetiminde veya hasta tarafından seçilen başka bir profesyonelin nezaretinde gerçekleşmesini isteyebilir.

Bilmenizde yarar olan hususlar

Eğer dosyamı yakınlarım veya başka bir sağlık profesyoneli incelemek isterse?

Yakınlarınız veya başka bir sağlık profesyoneli dosyanızı ancak sizin izninizle inceleyebilir.

Sağlık profesyoneli dosyamın tümünü veya bir kısmını görmemi engelleyebilir mi ?

Kişisel veya üçüncü kişileri ilgilendiren notlar dışında bunu yapamaz. Ancak dosyanızı bizzat kendi nezaretinde incelemenizi isteyebilir.

Başka bir sağlık profesyoneline başvurmaya karar verirsem dosyam ne olur?

Dosyanızın bizzat kendinize verilmesini veya seçtiğiniz sağlık profesyoneline iletilmesini isteyebilirsiniz. Red veya tereddüt halinde arabulucu mercilere veya mevcut şikayet komisyonlarına başvurabilirsiniz.

Hastanın dosyası hangi belgeleri içerir?

Hasta dosyası sağlık profesyonelinin olgusal gözlemlerini (hastanın tıbbi tarihçesi, teşhis, hastalığın gelişimi...) ve tedavinin ayrıntılarını (verilen ilaçlar, analiz ve radyografi, bilirkişi incelemeleri, ameliyat veya hastanede kalmasıyla ilgili raporlar, sertifikalar...) içerir.

Profesyonelin «kişisel notları» ne demektir?

Bunlar, hastaya karşı takınacağı tavrı belirlemek üzere bir asistan doktorun gözlemlerini içeren belgeler veya belleğini canlandırıcı ve telefon geldiğinde söz konusu hastayı hemen hatırlatabilecek notlar olabilir. Gözlemlerin el yazısıyla yazılmış olması, bunların kişisel notlar olduğu anlamına gelmez. Bu notlar dosyayı tamamlamak amacıyla tutulmuşsa hastanın onlara erişme hakkı vardır.

Vefat edersem dosyam ne olur?

Ölümünüzden sonra bile dosyanız meslek sırrıyla korunur. Yakınlarınızın dosyayı elde etmesi ancak kantonal denetim yetkilisinin vereceği kararla mümkündür.

4. MESLEK SIRRI

Hasta, sağlığıyla ilgili her konunun gizliliğine saygı duyulması hakkına sahiptir.

Sağlık profesyonelleri (tıbbi sır diye de adlandırılan) meslek sırrına saygı göstermekle yükümlüdürler. Mesleklerini icra ederken edindikleri bilgileri kendilerine saklamalıdır. Yasanın öngördüğü durumlar dışında ve hastanın onayı olmaksızın bu bilgileri başkalarına iletmezler.

Meslek sırrı sağlık profesyonellerinin kendi aralarında da uygulanır.

(29 Mayıs 1985 tarihli Kamu Sağlığı Yasası'nın 80 ve 80a maddeleri gereğince)

Uygulamada durum

Meslek sırrı hastayı ve menfaatlerini korumak amacını güder. Hasta ve sağlık profesyoneli arasında kurulacak güven ilişkisinin temelidir.

Hasta, eğer kendi menfaati doğrultusunda olduğunu düşünürse, sağlık profesyonelinin sır tutma mecburiyetinden muaf tutarak, onu üçüncü kişilere bilgi vermeye yetkili kılabilir. Örneğin, dosyasının başka bir sağlık profesyoneline aktarılmasını isteyebilir veya gerektiğinde buna zorlayabilir.

Meslek sırrı, her an bilgilendirme ve dosyasını inceleme hakkına sahip olan hastanın bizzat kendisi için geçerli değildir. Sağlık profesyoneli hastayı bilgilendirmeyi reddetmek veya dosyasının incelenmesini önlemek üzere meslek sırrını öne süremez. Keza hastayla aralarında çıkabilecek bir anlaşmazlık durumunda da meslek sırrına sığınmaz.

Meslek sırrı sağlık profesyonellerinin kendi aralarında da geçerlidir. Hastanın izni olmadan, dosyayı oluşturan ögeleri meslektaşlarına iletmezler.

Meslek sırrı mutlak değildir. Hastanın bizzat kendisinin sağlık profesyoneline kendisiyle ilgili bilgileri iletmesine izin verdiği durumlar dışında, yasanın öngördüğü bazı durumlarda da profesyoneller bu sırdan muaf tutulabilirler:

- Federal veya kantonal bir yasanın, profesyoneli yetkili mercie bilgi vermek zorunda tuttuğu durumlarda: menenjit, tüberküloz gibi bazı bulaşıcı hastalıkların sağlıkla ilgili yetkili mercilere bildirilme zorunluluğu gibi.
- Profesyoneller, haberdar olduklarında, çocuklara karşı yapılan kötü muamele olaylarını ihbar etmekle yükümlüdürler; aynı zamanda, hastalara karşı yapılan kötü muamele ve uygulanan tehlikeli tedavileri de ihbar etmekle yükümlü bulunmaktadır.
- Federal yol trafik yasası, sürücünün sağlık durumunun taşıt kullanma yeterliliğini azalttığına kanaat getirirse, hekimin bu durumu yetkili mercilere bildirmesini öngörür.
- Eğer hasta, sağlık profesyonelinin kendisine ait bilgileri aktarmasına izin vermiyorsa, profesyonel kantonal denetim yetkililerinden önemli nedenlerden dolayı meslek sırrından muaf tutulmayı talep edebilir. Örneğin, bulaşıcı bir hastalık teşhisi konulmuş bir hastanın eşini, doktorun bulaşma risklerinden haberdar etmesi gibi.

Bilmenizde yarar olan hususlar

Profesyonel, istediğim zaman üçüncü kişilere benimle ilgili bilgileri vermeye zorunlu mudur?
Genelde evet. Ancak, çok istisnai durumlarda bunu reddedebilir. Örneğin, bu bilgilerin açıklanmasının sizin aleyhinize olacağına kanaat getirirse. Buna karşın aranızda anlaşmazlık çıkması durumunda meslek sırrından yararlanamaz.

Yakınlarım sağlık durumum hakkında bilgi edinmek istediklerinde meslek sırrına ne olur?
Sağlık profesyoneli sağlık durumunuz hakkında ancak sizin izninizle bilgi verebilir. Meslek sırrı ölümden sonra da devam eder. Ölümünüzden sonra yakınlarınız size ait bilgilere ulaşmak istediklerinde kantonal denetim yetkililerinden izin almaları gerekir.

Eğer reşit değilsem?

Reşit olmayan hastanın durumuna göre, 14 veya 15 yaşından itibaren temyiz ehliyetine sahip olduğu kabul olunur. Temyiz ehliyetine sahip reşit olmayan hasta yetişkin kişiyle aynı haklara sahiptir.

Demek oluyor ki, temyiz ehliyetine sahip ancak reşit olmayan bir hastanın da sağlık durumunun gizliliğine saygı duyulmasına hakkı vardır.

Kararların ebeveyleyinizle beraber alınması tercih edilirse de, onları bilgilendirmek istemediğiniz takdirde sağlık profesyonelinin bu kararınıza saygı göstermesi gerekir.

Daha küçük bir çocuk iseniz, hakkınızda kararları almak, velayetinize sahip olan kişiye düşer.

Eğer işverenim sağlık durumumla ilgili bilgiler almak isterse?

Doktorunuz işvereninizi, ancak yaptığımız görevin gerekliliklerini yerine getirme yeteneğiniz üzerinde sağlık durumunuzun etkileri hakkında bilgilendirebilir. Herhangi bir tıbbi teşhisi iletmez. Bununla beraber, arzu ederseniz, doktorunuz işvereninizi daha ayrıntılı bir şekilde bilgilendirebilir; o takdirde doktorunuzu meslek sırrından açık bir şekilde muaf tutmalısınız.

5. ÖZGÜR VE AÇIK İRADE

Temyiz ehliyetine sahip olan bir hastaya, ergin olup olmadığına bakılmaksızın, kendi özgür ve açık iradesi olmaksızın, hiçbir bakım uygulanamaz.

Temyiz ehliyetine sahip olan hasta, arzu ettiğinde uygulanan bakımı durdurmak, tedaviyi kesmek veya bir sağlık kurumunu terk etmek hakkına sahiptir.

(29 Mayıs 1985 tarihli Kamu Sağlığı Yasası'nın 23 ve 23e maddeleri gereğince)

Uygulamada durum

Temyiz ehliyetine sahip olan hasta, her an uygulanan bakımı durdurmak, tedaviyi kesmek veya bir sağlık kurumunu terk etmek hakkına sahiptir. Bu durumda, sağlık profesyoneli ondan kararını yazılı olarak bildirmesini isteyebilir. Sağlık profesyoneli hastayı bu kararı almakla karşılaşacağı riskler hakkında bilgilendirir. O takdirde, hasta, tedaviyi reddetmekle karşılaşabileceği riskleri hasta göze alır.

Kararını verebilmek ve özgür ve açık iradesini ifade edebilmek için hasta sağlık personeli tarafından çok iyi bir şekilde bilgilendirilmelidir. Sağlık profesyoneli hastaya yeterli ve uygun enformasyonu sağlamakla yükümlüdür. Daha sonra, temyiz ehliyetine sahip hasta düşüncesini değiştirme ve iradesini geri alma hakkına sahiptir.

Temyiz ehliyetine sahip hiçbir kişi, isteği dışında bir tedavi uygulanmasına mecbur tutulamaz. Yani, tedavileri zorunlu tutmak yasaktır.

Olağanüstü durumlarda ve çok sıkı koşullar altında, hekim, hastanın tutumunun kendi sağlığı, kendisi ve diğer kişilerin emniyeti açısından tehlike yarattığında, ayrıca diğer önlemlerin etkisiz olduğu durumlarda, hastayı, hastaneye yollamaya veya ona zorlayıcı önlemler uygulamaya karar verebilir (örneğin, hastanın şiddete başvurması veya bulaşıcı mikrobik bir hastalığa yakalanması gibi).

Bilmenizden yarar olan hususlar

Temyiz ehliyeti nedir ?

Temyiz ehliyeti içinde bulunulan durumu algılayacak melekeye sahip olup bu konuda bilinçli olarak doğru kararları verme halidir. Temyiz ehliyeti hastanın içinde bulunduğu özel duruma ve bu durumun ortaya çıkardığı konuma göre belirlenir; her yeni karar alındığında yeniden değerlendirilmelidir.

Küçük çocuklar ve ruh hastalığı, zeka kısıtlılığı, bayılma, sarhoşluk ve buna benzer diğer nedenler dışında her kişinin temyiz ehliyetine sahip olduğu kabul edilir. Psikolojik rahatsızlık geçirmiş olmak, çok yaşlı olmak, vasi altında olmak veya ergin olmamak temyiz ehliyetine sahip olmamak anlamına gelmez. Bu yetenek her duruma göre yeniden değerlendirilir.

Temyiz ehliyetine sahip olmadıysam ne olabilir ?

Size bir tedavi uygulanmadan önce profesyonel, önceden bazı talimatlar verip vermediğinizi veya terapötik bir temsilci seçip seçmediğinizi araştırır (bkz. «Önceden belirtilen istekler ve terapötik temsilci» bölümü). Böyle bir durum yoksa, profesyonel hukuken sizi temsil eden

kişinin fikrini almak zorundadır. Hukuki bir temsilciniz de yoksa bu danışmaya bağımlı olmamakla beraber yakınlarınıza danışmakla yükümlüdür.

Acil durumlarda veya hukuki temsilciniz yoksa, profesyonel tahmin ettiği istekleriniz doğrultusunda, menfaatlerinizi gözönünde tutarak ve iradeniz doğrultusunda hareket eder.

Profesyonel her bir müdahalede iznini almak zorunda mıdır?

Önemsiz veya olağan bakımlar söz konusu olduğunda, örneğin tansiyon ölçümü veya kan alma gibi, onayınız sözsüz olabilir. Aksi takdirde, profesyonel, uygulanmak istenen bakımı kabul edip etmediğinizi size açıkça sormalıdır.

6. ZORLAYICI ÖNLEMLER

Genelde, hastalara karşı zorlayıcı önlem uygulamak yasaktır.

(29 Mayıs 1985 tarihli Kamu Sağlığı Yasası'nın 23d ve 23e maddeleri gereğince)

Uygulamada durum

Zorlayıcı önlemler konusundaki düzenleme sağlıkla ilgili kurumların tümü için geçerlidir (hastaneler, EMS, psikiyatrik kurumlar...)

Zorlayıcı bir önlem, hastanın özgür ve açık rızası olmadan alınan ciddi bir önlemdir. Bu önlem hastanın kişisel özgürlüğünü kısıtlayıp haysiyetiyle oynayabilir. Örneğin, bir yere kapatılmak, özgür hareketin ve yakınlarla ilişkin kısıtlanması, karantina altına alınması ve bağımlılık ve ilaçların alınmasıyla ilgili önlemler zorlayıcı önlemlerden sayılabilir.

Olağanüstü durumlarda, tıbbi bakımla ilgili ekibe danışıldıktan sonra zorlayıcı önlemlerin alınması uygun görülebilir. Böyle bir karar almak için, hastanın tavrının, sağlığı, kendisi ve diğer kişilerin emniyeti açısından ciddi tehlike yaratması gerekir. Bununla beraber, zorlayıcı önlemlerin hastanın durumuna göre ve daha az kısıtlayıcı önlemlerin başarısız olması halinde uygulanması gerekir.

İmkanların elverdiği ölçüde, hekim daha önceden hastanın terapötik ve hukuki temsilcisi veya yakınları ile görüşmelidir.

Zorlayıcı önlemler ancak belirli bir süre için uygulanabilir. Terapötik önlem olarak kabul edilmemektedir. Bu önlemler, personel eksikliğinin getirdiği bir uygulama olamaz.

Zorlayıcı bir önleme devam edilip edilmemesine yeniden bir değerlendirmeye tabi tutularak karar verilir. Hastanın dosyasında bu konuda açık bir protokol yer almaktadır.

Bilmenizde yarar olan hususlar

İlaç tedavisiyle ilgili sorun?

Bu sorun, hastaya, özgün bir terapötik amacı olmayan sakinleştirici ilaçların verilmesi ile ilgilidir..

Zorlayıcı önlemlere nasıl karşı çıkabilirim?

İlgili kişi, hukuki temsilcisi, yakınları veya refakatçisi (bkz. «Refakat edilme hakkı» bölümü) zorlayıcı önlemlerin yasaklanması veya kaldırılması için Şikayetleri İnceleme Komisyonuna başvurabilirler. Ciddi durumlarda, Komisyon yürütmeyi durdurma kararı verebilir. Komisyon itirazı izleyen en geç 5 gün içinde kararını açıklamalıdır.

Özgürlüğün kısıtlanması kararı verildiği durumlarda Şikayetleri İnceleme Komisyonu yetkili değildir. O takdirde yetkili hukuk mercine itiraz yapılabilir.

7. REFAKAT EDİLME HAKKI

Herhangi bir sağlık kurumunda yatılı kalan bir hastanın kaldığı süre içinde yardıma ve yol gösterenlere ihtiyacı vardır.

Hastanın, yakınlarından destek istemeye ve çevresiyle ilişkilerini sürdürmeye hakkı vardır.

Arzu ederse, bağımsız ve kar amacı gütmeyen örgütlerin görevlendirdiği hariçten refakatçi kişilere başvurulabilir.

(29 Mayıs 1985 tarihli Kamu Sağlığı Yasası'nın 20a maddesi gereğince)

Uygulamada durum

Hastanın özel istemi üzerine kar amacı gütmeyen bir örgüt tarafından görevlendirilmiş bir refakatçi, ona, bir kurum veya hastanede kalışıyla ilgili tüm işlemlerinde yardımcı olur. Bu refakatçi, hastanın sağlık profesyonelleri ve diğer mercilerle, görüşmelerine katılabilir.

Bu tür yardımları sunan kar amacı gütmeyen örgütler Sağlık ve Sosyal Eylem Bakanlığı (DSAS) tarafından tanınan örgütlerdir. Sağlık kurumları, dernekler tarafından önerilen refakatçilerin güncellenmiş listesini hastanın hizmetinde tutar.

Yardımlarını sunan örgütler bunu ücretsiz yapmakla yükümlüdür.

Refakat edilme hakkı, yakınlarına veya derneklere değil, hastanın bizzat kendisine aittir. Hasta, refakatçi kabul edip etmeme konusunda serbesttir.

Bilmenizden yarar olan hususlar

Yakınlarım kimlerdir?

«Yakınlar» dediğimiz kişiler hastayla akrabalık veya dostluk ilişkilerinden dolayı onun durumuna ilgi gösteren kişilerdir. Dolayısıyla, bu kişiler ailenizin fertleri olduğu kadar, dostlarınız veya birlikte yaşadığınız kişi de olabilir.

Refakatçimin rolü nedir?

Refakatçi size yol gösterir, insani olarak ve manen sizi destekler. Özellikle çevrenizin hiçbir ziyarette bulunmaması gibi sosyal ilişkilerinizdeki eksiklikleri tamamlar. Seçimlerinizde size yardımcı olur ve konaklamanızın veya hastanede kalmanızın getirdiği tüm işlemlerinizi yanınızda olur.

Buna karşın sizin yerinizi alamaz ve hiçbir şekilde sizi temsil edemez.

Bir sağlık kurumunda ikamet ettiğim süre içinde istediğim kişiyi oraya davet edebilir miyim?

Hekimlerce gerekli görülen önemli bir sebep olmadığı takdirde (örneğin, bulaşıcı hastalık ve ağır bakım gibi..) arzu ettiğiniz her kişi (akraba, yakınlar, tanıdıklar, davetliler..) size ziyarette bulunabilir.

Bir sağlık kurumunda kaldığım süre içinde refakatçi bulmam gerektiğinde ne yapmalıyım?
Kurumun idaresinden refakatçi bulabileceğiniz örgütlerin listesini isteyip onlarla ilişkiye geçebilirsiniz. Eğer sağlık durumunuz buna olanak vermiyorsa kurum görevlilerinden bu müracaatı sizin adınıza yapmalarını rica edebilirsiniz.

8. ÖNCE DEN BELİRTİLEN İSTEKLER VE TERAPÖTİK TEMSİLCİ

Herkes iradesini ifade edemeyeceği anlarda ne tarz bir bakım isteyip istemediğine dair daha önceden isteklerini kaleme almak hakkına sahiptir.

Aynı zamanda kendisini ifade edemeyeceği anlarda onun yerine karar verebilecek bir terapötik temsilci de seçebilir.

(29 Mayıs 1985 tarihli Kamu Sağlığı Yasası'nın 23a, 23b ve 23c maddeleri gereğince)

Uygulamada durum

Bir kişinin temyiz ehliyetine sahip olmadığı durumlarda, sağlık profesyoneli bu kişinin daha önceden talimatlar verip vermediğini veya bir terapötik temsilci tayin edip etmediğini araştırır.

Sağlık profesyoneli hastanın iradesine saygı göstermek zorundadır. Ancak, bunu gerçekleştirmesi bu bilgilere sahip olması koşuluna bağlıdır. Hastanın iradesinin tam anlamıyla bilinmesi için, isteklerini daha önceden kaleme alan kişinin bunlara kolayca erişilmesini de sağlaması gerekir.

Acil durumlarda sağlık profesyoneli, hastanın daha önceden talimatlar verip vermediğine bakmadan hareket edebilir. O takdirde, hastanın iradesine en yakın olduğunu sandığı şekilde karar alır.

Önceden verilen talimatlar her an değiştirilebilir veya iptal edilebilir.

Hasta, eğer terapötik bir temsilci tayin etmişse, sağlık profesyoneli bu kişiye en doğru bilgileri iletip tedavi için onun onayını almalıdır. Bu durumda, koşullar gerektirdiğinde terapötik temsilci için mesleki sır geçerli değildir.

Terapötik temsilci ücretsiz olarak hareket eder.

Eğer terapötik temsilcinin bir kararı hastanın sağlığını tehlikeye sokuyorsa, sağlık profesyoneli buna karşı çıkıp Sulh Hakimine başvuruda bulunabilir.

Hastaya öncü talimatlarının bir kopyasını terapötik temsilcisine teslim etmesi tavsiye edilir. Böylece, temsilci, müdahale etmek zorunda kaldığında, hastanın iradesine ters düşecek kararlar almak zorunda kalmaz.

Bilmenizde yarar olan hususlar

«Önceden belirtilen istekler » nelerdir ?

Önceden belirtilen istekler terimi iradenizi ifade edemeyeceğiniz durumları öngörerek önceden belirlenen gerekliliklerdir. Böylece, prensipte reddettiğiniz veya yapılmasını arzu ettiğiniz bakım şeklini açıkça belirtebilirsiniz.

Bu talimatları nasıl düzenleyebilirim ?

Anlaşılabilirlik kaygısıyla, bu talimatları yazılı olarak ifade etmeniz tavsiye edilir. Bu dokümana vereceğiniz şekil ve içeriğinde yer almasını istediğiniz bölümler hakkında ancak siz karar verebilirsiniz. Kaleme aldığınız talimatlarınızı yalnız siz imzalayabilirsiniz. Şahit bulunmasına gerek yok.

Eğer bunları yazılı bir şekilde belirtmezseniz, kuşkusuz düşüncelerinizi sözlü olarak da bildirebilirsiniz (örneğin, bir ameliyat öncesi). Her an bu talimatlarınızı değiştirebilir veya iptal edebilirsiniz. Gerekli değişiklikler genelde yazılı olarak yapılır. Ancak, zaman kısıtlıysa, örneğin ameliyat öncesi, sağlık profesyoneli bunların artık geçersiz olduğundan ve yine sözlü olarak şimdiki iradenizden haberdar edebilirsiniz.

Zamanı geldiğinde bu talimatlarıma erişilebileceğinden nasıl emin olabilirim?

Üzerinizde taşıyabilirsiniz ; terapötik temsilcinize, eğer varsa, tedavinizi uygulayan doktora, hastaneye, EMS veya CMS Müdürlüğüne verebilirsiniz; yakın çevrenizi haberdar edebilirsiniz.

Terapötik temsilcinin de bir sağlık profesyoneli olması gerekmez mi ?

Hayır; aileniz, dostlarınız veya yakınlarınızdan sizi iyi tanıyan ve tam anlamıyla güvendiğiniz kişiler arasından seçebilirsiniz.

Terapötik temsilcinin öngörülen tedaviyi onaylaması gerekir mi ?

Terapötik temsilcinin öngörülen tedaviyi onaylaması gerekir. Herşeyi bilerek yapılacak tedaviyi onaylaması için sağlık profesyonelinin ona gerekli her türlü bilgiyi iletmesi gereklidir.

Terapötik temsilcinin hakları ancak sizin temyiz ehliyetine sahip olmadığınız veya iradenizi ifade edemediğiniz andan itibaren geçerlidir.

Eğer ne terapötik bir temsilci tayin etmiş, ne de daha önceden isteklerimi kaleme almışsam ve de temyiz ehliyetine sahip değilsem ne olur ?

Terapötik bir temsilci tayin etmemiş ve de daha önceden isteklerimi kaleme almamışsanız, sağlık profesyoneli harekete geçmeden önce hukuki temsilcinizin onayını almak zorundadır. Eğer böyle bir temsilciniz de yoksa profesyonel yakınlarınızın düşüncelerini (bağlayıcı olmamakla beraber) almakla yükümlüdür.

Acil durumlarda veya hukuki temsilciniz olmadığında profesyonel sizin menfaatlerinizi gözeterek, iradenize en yakın şekilde hareket eder.

9. ORGAN VE DOKU BAĞIŞLARI

Kişi sağlığında transplantasyon (organ nakli) amacıyla organlarını bağışlayabilir. Eğer ölümünden sonra organlarının alınmamasını arzu ediyorsa buna karşı olduğunu kesin bir şekilde belirtmelidir.

Bir yakınının ölümünden sonra, kendisinin sağlığında buna izin verdiği durumlar dışında, organlarının alınmasına karşı çıkmak mümkündür.

Organ ve doku bağışları ticari amaçlı işlemlere tabi tutulamaz.

(29 Mayıs 1985 tarihli Kamu Sağlığı Yasası'nın 27, 27a ve 27c maddeleri gereğince)

Uygulamada durum

Kişi sağlığında, transplantasyon amacıyla organlarının alınmasına karşı olduğunu belirtmemişe, buna razı olduğu kabul edilir.

Dolayısıyla, ölümünden sonra organları veya dokularının alınmamasını istiyorsa bunu özellikle belirtmelidir.

Bu konuda hiçbir irade belirtmemiş ise organ ve dokuları alınabilir.

Ölen kişinin sağlığında belirtmiş olduğu iradesine yakınları karşı gelemezler.

Buna karşın ölen kişi bu konuda hiçbir istek belirtmemişe yakınları organlarının alınmasına karşı çıkabilirler. Bu konuda onlara danışmak gerekir.

Bilmenizde yarar olan hususlar

Ölümümden sonra organlarımın alınmasını istemiyorsam ne yapmalıyım?

Sağlığınıza, buna karşı olduğunuzu kesin bir şekilde belirtmelisiniz. Bunun için, örneğin "öncü talimatlar" kaleme alabilirsiniz (bkz. «Önceden belirtilen istekler » bölümü). Bu durumda, gerektiğinde talimatlarınıza kolayca erişilebilmesi bakımından üzerinizde taşımanız iyi olur.

Ölümümden sonra organlarımı bağışlamak istiyorsam ne yapmalıyım?

İradenizi açık bir şekilde belirtmek için Swiss Transplant'ın bir organ vericisi kartını doldurup üzerinizde taşıyabilirsiniz. Organ vericisi kartlarını eczanelerden veya doğrudan Swiss Transplant'a başvurarak elde edebilirsiniz. (tel: 0 800 570 342)

Transplantasyonlar ve organ bağışları hakkında daha fazla bilgi edinmek istiyorsanız Swissplant'a ve Vaud Kantonu Üniversiteleri Hastaneleri Merkezi'ne (CHUV) başvurabilirsiniz.

Vaud Kantonu Üniversiteleri Hastaneleri Merkezi (CHUV)
Transplantasyon Komisyonu, Transplantasyon Koordinasyonu
CP 2, CHUV, 1011 Lausanne
Tel: 021/314 18 35
e-mail: Coordination.Transplantation@chuv.hospvd.ch

Swisstransplant, İsviçre Ulusal Bağış ve Transplantasyon Vakfı
Bd de la Tour 4, 1205 Genève
Tel: 0 800 570 234
www.swisstransplant.org

SORUN ÇIKTIĞINDA NE YAPMALI? ŞİKAYET YÖNTEMLERİ

a. Profesyonel örgütlerin aracılık mercileri

Vaud Kantonu Tıp Derneği Aracısı (SVM)
Vaud Kantonu Tıp Derneği, Aracı
Rte D'Oron 1, CP 76, 1010 Lausanne 10
Tel: 021 652 99 12

Vaud Kantonu Dış Hekimleri Aracı Komisyonu (SVMD)
Vaud Kantonu Dış Hekimleri Derneği, Aracı Komisyonu
Rue du Valentin 30, Case postale 181, 1018 Lausanne
Tel: 021 351 54 05

Tıbbi-sosyal Kurumlar Derneği Etik Kurulu (AVDEMS)
AVDEMS, Etik Bürosu,
Case postale 607, 1009 Pully
Tel: 021 721 01 75

İsviçre Hemşireler Derneği Etik Kurulu (ASI)
ASI, Choisystrasse 1, Case postale 8124, 3001 Berne
Tel: 031 388 36 36

İsviçre Hekimler Federasyonu Yargı dışı Bilirkişi İncelemeleri Bürosu (FMH)
Hasta, hekimin veya sorumluluğu altındaki kişinin sağlığı açısından zarar verici bir teşhiste bulunduğunu veya yanlış tedaviler uyguladığını düşünürse, bilirkişi incelemeleri bürosu bir veya daha fazla bilirkişi heyetini hata olup olmadığını saptamak üzere görevlendirir.

FMH'ın Yargı dışı Bilirkişi İncelemeleri Bürosu
Roman Tıbbi Enformasyon Hizmetleri,
Rte d'Oron 1, Lausanne 10
Tel: 021 652 16 74

Öte yandan, sağlık kurumları giderek daha çok kendi aracılarını tayin etmekte veya şikayetlerin işleme alınmasıyla ilgili bir düzen kurmaktadır. Sözkonusu kurumların idaresi sizi bu konuda bilgilendirecektir.

b. Kantoların Şikayetleri İnceleme Komisyonları

Haklarının ihlal edildiğine dair sebepleri bulunan her hasta, kantonun iki şikayetleri inceleme komisyonundan birisine başvurabilir. Bu komisyonlar sağlık kurumları ve profesyonellerine ilişkin şikayetleri inceler. Bu işlem ücretsizdir.

Hastaların Şikayetlerini İnceleme Komisyonu ve EMS ve Hastanelerin C Bölümlerine İlişkin Şikayetleri İnceleme Komisyonu
Kamu Sağlığı Hizmetleri Kalite Bölümü, Sekreterlik
Case postale 183, 1000 Lausanne 17
Tel: 021 316 42 20

BİLGİ, YARDIM VEYA DANIŞMAYA İHTİYACINIZ VAR MI? FAYDALI ADRESLER

Sanimédia, Kamu Sağlığı Hizmetleri

Gerektiğinde diğer bilgi kaynaklarına yönlendirir ve bu kaynaklar hakkında bilgi verir

Tel: 0 800 106 106

www. sanimédia.ch

info@sanimédia.ch

İsviçre Hastalar Örgütü (OSP)

OSP'nin başlıca amacı hastaların haklarına saygı gösterilmesini sağlamaktır. "OSP Danışma" terapöt veya sigorta sandığına ilişkin sorunlarla karşılaşan hastalara yardım eder ve onların haklarını korur.

OSP, Roman Danışma ve Sekreterlik,

rue du Bugnon 21, 1005 Lausanne

Tel: 021 314 73 88

Acil Hat: 0900 56 70 47 (fr2.13/dak.)

www.osp.ch

Roman Tüketici Federasyonu (FRC)

Tüketici haklarını koruyan ve onları bilgilendiren dernek

FRC, rue de Genève 7, CP 2820, 1002 Lausanne

Tel: 0900 575 105 (fr2.13/min)

www.frc.ch

Tıbbi-sosyal kurumlarda kalan insanların huzurunu sağlamaya yönelik Dernek (Résid'EMS)
EMS'lerde ikamet etmenin yol açtığı sorunlar konusunda yardım, danışma ve bilgilendirme derneği.

Résid'EMS, av. De Chailly 10, case postale 226, 1000 Lausanne 12

Tel: 021 653 33 44

Roman Psikiyatrik Karşılama ve Eylem Grubu (GRAAP)

Ruhsal sorunlarla karşılaşan kişilere yardım, danışma ve bilgilendirme derneği.

GRAAP, rue de la Borde 23-27, 1018 Lausanne

Tel: 021 647 16 00

www.graap.ch

Alter Ego Vaud

Yaşlılara karşı yapılan kötü muamelelere karşı çalışan İsviçre Alter Ego Derneği'nin kantonal bölümü, formasyon, araştırma ve bilgilendirmeyi destekleyerek yaşlı insanların toplum içinde saygınlık ve haysiyetlerini korumalarını teşvik eder.

Alter Ego Vaud, case postale 752, 1000 Lausanne 9

e-mail: alterego.vd@bluewin.ch

İsviçre Sigortalılar Derneği (ASSUAS)

Sigortalılara, sigorta acenteleriyle ilişkilerinde yardım eden dernek.

ASSUAS Vaud, rue du Simplon 15, 1006 Lausanne

Randevu: Pazartesi saat 8-11 arası 021 653 35 94

Çalışma saatleri: Çarşamba saat 8-20 arası (randevulu) 021 617 20 33

www.assuas.ch